

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 118 0 Srr 002730 22 Srr
Banjaluka, 30.8.2022. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Senada Tice, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Tanje Bundalo, kao članova vijeća, postupajući po tužbi B.Š., nastanjen u Š., koga zastupa punomoćnik B.J., advokat iz I.S., podnesenoj radi utvrđivanja povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Sokocu broj: 89 1 P 037418 21 P 2 i dosuđivanja novčane naknade, na sjednici održanoj dana 30.8.2022. godine donio je

PRESUDU

Utvrđuje se povreda prava na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja parničnog postupka koji se vodi kod Osnovnog suda u Sokocu u predmetu broj: 89 1 P 037418 21 P 2.

Tužitelju se zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku dosuđuje novčano obeštećenje u iznosu od 1.000,00 KM koji se ima isplatiti iz budžeta Republike Srpske u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva za isplatu dosuđenog iznosa.

Obrazloženje

B.Š. je ovom sudu, pozivom na odredbu člana 21. Zakona o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 99/20, dalje: ZZZP), podnio tužbu za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Sokocu broj: 89 1 P 037418 21 P 2 i za dosuđivanje novčane naknade. U tužbi navodi: da je u navedenom predmetu tražio ubrzanje postupka i da je o tom zahtjevu pravosnažno odlučeno rješenjem predsjednika Osnovnog suda u Sokocu, broj: 89 1 Zup 052218 22 Zup od 01.3.2022. godine, kojim je takav zahtjev odbijen, a to rješenje potvrđeno odlukom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu broj: 89 1 Zup 052218 22 Zupž 2 od 29.4.2022. godine; da nedopustivo dugo traje postupak pokrenut tužbom od 23.4.2001. godine, radi rušenja građevinskog objekta koji je tuženi u tom predmetu, S.C. izgradio na zemljištu tužitelja i radi vraćanja u posjed tog zemljišta tužitelju; da se ne radi o pretjerano složenom predmetu; da je vođenje te parnice za njega od velikog značaja radi upravljanja i raspolaganja svojom imovinom u čemu je više od dvije decenije spriječen jer nema pravosnažne sudske odluke.

Traži da mu se na ime novčanog obeštećenja zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, dosudi iznos od 2.600,00 KM.

Saglasno odredbi člana 23. stav 2. ZZZP, od Pravobranilaštva Republike Srpske je pribavljen odgovor na tužbu. U izjašnjenju se ističe, da traženi iznos nije osnovan budući da se, prema odredbi člana 27. stav 2. ZZZP, novčano obeštećenje može odrediti u iznosu od 300,00 KM do 3.000,00 KM po predmetu, te da je u navedenom predmetu dva puta došlo do prekida

postupka (jednom u trajanju od 7 godina), što ukazuje da za dužinu postupka nije odgovoran samo sud nego i objektivne okolnosti, kao i ponašanje tužitelja.

Od Okružnog suda u Istočnom Sarajevu, kod kojeg se nalazio predmetni spis radi odlučivanja o žalbi tužitelja, je zatražen i pribavljen predmet broj: 89 1 P 037418 21 P 2 u vezi s kojim je i podnesena tužba za utvrđivanje povrede prava na suđenje u razumnom roku i dosuđivanje novčane naknade (član 23. stav 1. ZZP).

Uvidom u taj predmet je utvrđeno da je tužitelj, tužbom od 23.4.2001. godine, zatražio da se obaveže tuženi S.C. da poruši porodičnu stambenu zgradu izgrađenu na zemljištu čiji je vlasnik tužitelj i da mu to zemljište preda u posjed. Tuženi je u odgovoru na tužbu od 04.6.2001. godine stavio protivtužbeni zahtjev, da se utvrdi da je građenjem na zemljištu tužitelja stekao pravo svojine na izgrađenoj porodičnoj stambenoj zgradi. Nakon 10 održanih ročišta donesena je presuda 22.5.2002. godine kojom su odbijena oba zahtjeva. Po žalbi stranaka drugostepeni sud je dana 28.9.2005. godine ukinuo prvostepenu presudu i vratio predmet na ponovno suđenje. U nastavku postupka tužba je vraćena na ispravku (jer je u međuvremenu stupio na snagu novi Zakon o parničnom postupku), pa pošto je tužba ispravljena održana su dva ročišta kada je utvrđeno da se između istih stranaka vodi drugi postupak povodom iste zemljišne parcele čije rješenje predstavlja prethodno pitanje za rješenje ovog spora. Zato je, na prijedlog tuženog, rješenjem od 11.9.2007. godine sud obustavio postupak do rješenja tog drugog postupka. Rješenje o prekidu postupka je potvrđeno odlukom drugostepenog suda od 19.11.2008. godine. Postupak na čije okončanje se čekalo je završen pravosnažnom presudom od 12.3.2014. godin, pa je tužitelj odmah (podneskom od 03.4.2014. godine) zatražio da se postupak nastavi. Prvo ročište nakon toga je zakazano za 09.3.2017. godine. Nakon provedenih još 8 ročišta u toku 2017. i 2018. godine prvostepeni sud donosi rješenje od 28.11.2018. godine o prekidu postupka zbog smrti tuženog S.C.. Postupak se ubrzo nastavlja, jer ga je preuzela nasljednica J.C.. Po održavanju ročišta za glavnu raspravu od 24.4.2019. godine donosi se presuda, kojom je odbijen tužbeni a usvojen protivtužbeni zahtjev i koja je, po naredbi suda od 19.3.2020. godine, uručena parničnim strankama 23.4.2020. godine. Po žalbi tužitelja ova prvostepena presuda je ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, rješenjem od 28.12.2020. godine. Predmet je dostavljen prvostepenom sudu 26.02.2021. godine, nova faza predmeta je otvorena 29.9.2021. godine, a prvo ročište u nastavku postupka zakazano za 18.02.2022. godine. Nakon održanog još jednog ročišta ponovo je donesena presuda od 04.4.2022. godine, kojom je odbijen tužbeni, a usvojen protivtužbeni zahtjev, koja je dostavljena strankama 06. i 07.4.2022. godine. Žalbu je ponovo izjavio tužitelj, pa je predmet odmah dostavljen drugostepenom sudu koji ga je prosljedio ovom sudu radi odlučivanja o predmetnoj tužbi. Tužitelj je zahtjev za ubrzanje postupka stavio 10.02.2022. godine, koji je odbijen i takvo rješenje potvrđeno drugostepenom odlukom, kako je naprijed navedeno, čime je ispunjena procesna pretpostavka za podnošenje tužbe iz člana 21. stav 1. ZZP.

Zaštita prava na suđenje u razumnom roku, kao i pravo na pravično zadovoljenje zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, koje se ostvaruje u sudskom postupku na način i pod uslovima propisanim zakonom, regulisano je naprijed navedenim Zakonom o zaštiti prava na suđenje u razumnom roku. Pravo na „suđenje u razumnom roku“ je sastavni element prava na pravično suđenje sadržano u odredbi člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljem tekstu: Evropska konvencija), kao i u odredbi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine. Okončanje postupka u razumnom roku je osnovno ljudsko pravo koje je vezano za efikasno sprovođenje pravde kod odlučivanja „o građanskim pravima i obavezama“ i o „krivičnoj optužbi“. Razuman rok je objektivno potrebno vrijeme da se odluči o nekom pravu ili obavezi i takva odluka izvrši, odnosno da se utvrdi osnovanost krivične optužbe protiv nekoga.

S obzirom na datum podnošenja tužbe (23.4.2001. godine), kada je pokrenut postupak za rušenje kuće izgrađene na zemljištu tužitelja i činjenicu da predmet još nije pravosnažno okončan, nema sumnje da postupak traje dugo. Pitanje je da li se radi o nerazumno dugom trajanju ili se ta dužina može nečim opravdati i ko je odgovoran za tako dugo trajanje postupka.

Razumnost dužine trajanja postupka mora se ocjeniti u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta vodeći računa o kriterijima propisanim odredbom člana 5. ZZZP a to su – složenost predmeta u činjeničnom i pravnom smislu; ponašanje suda i drugih republičkih organa uprave, organa jedinica lokalne samouprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja; ponašanje podnosioca pravnog sredstva i značaj predmeta za podnosioca pravnog sredstva.

U pogledu složenosti predmeta može se reći da je isti prilično složen, kada se ima u vidu predmet spora, činjenica da se između istih stranaka vode i drugi sporovi, te da se faktički radi o dva spora, jer se odlučuje o zahtjevu iz tužbe i zahtjevu iz protivtužbe, što je sve doprinjelo dužini njegovog trajanja za šta nije odgovoran samo sud.

Ocjenjujući ponašanje suda pred kojim je vođen postupak, može se zaključiti da je sud, bez obzira što su i druge okolnosti odredile trajanje predmetnog postupka (kao naprimjer prekid postupka, kao i činjenica da je nekoliko puta suđeno, te se raspravljalo o tužbenom i protivtužbenom zahtjevu), svojim djelovanjem uzrokovao njegovu dužinu. Prvostepeni sud je prvu presudu u ovom postupku donio 22.5.2002. godine, a drugostepeni sud o žalbama izjavljenim protiv te presude odlučio nakon 3 godine i više, rješenjem od 28.9.2005. godine; kada je prekinuti postupak nastavljen, po prijedlogu tužitelja od 03.4.2014. godine, prvo ročište je zakazano tek 09.3.2017. godine, nakon 3 godine; druga prvostepena presuda je donesena 24.4.2019. godine, ali je njen pismeni otpravak urađen i dostavljen strankama tek 23.4.2020. godine; kada je i ta presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje (26.02.2021. godine), nova faza predmeta je otvorena nakon sedam mjeseci 29.9.2021. godine, a prvo ročište u nastavku postupka zakazano za 18.02.2022. godine (nakon 5 mjeseci).

S obzirom na ponašanje tužitelja i njegovu višegodišnju neaktivnost (u smislu traženja da se predmet uzme u rad) sve do podnošenja zahtjeva za ubrzanje postupka od 10.02.2022. godine, bez obzira na njegovu tvrdnju iz tužbe, ne čini se da je taj predmet za njega imao poseban i izuzetan značaj, što se saglasno odredbi člana 5. tačka 4) ZZZP, uzima kao jedan od kriterija za ocjenu trajanja suđenja u razumnom roku i određivanja novčanog obeštećenja.

Na temelju izloženog, ovaj sud smatra da ukupna dužina trajanja predmetnog postupka, a pogotovo vrijeme preduzimanja nekih procesnih radnji, nije zadovoljilo zahtjev „razumnog roka“ iz člana 6. Evropske konvencije, te da je u konkretnom predmetu došlo do kršenja prava tužitelja na „suđenje u razumnom roku“ kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije. Naime, navedeni periodi pasivnosti suda se karakterišu kao neadekvatno administriranje pravde, suprotno standardima prava na pravično suđenje. Ovo tim prije što prvostepeni, a ni drugostepeni sud nisu ponudili prihvatljivo opravdanje za navedene periode pasivnosti, a okolnost da je sudija, kojem je konačno dodjeljen predmet u rad i koji je donio zadnju presudu, sve uradio u zakonom propisanim i razumnim rokovima, ne opravdava dužinu ranijeg toka postupka i njegovo neopravdano odugovlačenje.

Zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku, stranci se u sudskom postupku dosuđuje novčano obeštećenje (član 27. stav 1. ZZZP). Prema odredbi člana 27. stav 2. i stav 4.

ZZP novčano obeštećenje se određuje u novčanom iznosu od 300,00 do 3.000,00 KM po predmetu, u skladu sa kriterijumima koji su utvrđeni u članu 5. istog zakona, o kojima je naprijed bilo riječi.

Slijedom utvrđenja da je došlo do povrede prava tužitelja na suđenje u razumnom roku zbog dužine trajanja postupka, imajući u vidu naprijed opisane okolnosti konkretnog slučaja, te ekonomske uslove u Bosni i Hercegovini (podaci dostupni na [www...](#)) i sadržaj odredbi člana 27. stav 1, 2. i 4. ZZP, tužitelju je, na ime novčanog obeštećenja dosuđen iznos od 1.000,00 KM na teret budžeta Republike Srpske.

Iz naprijed navedenih razloga odlučeno je kao u izreci, na osnovu odredbe člana 26. stav 1. ZZP.

Predsjednik vijeća
Senad Tica

Za tačnost otpravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić